

Leidraad voor het implementeren van een Participatieve Aanpak voor werknemers met multiproblematiek: Grip op Gezondheid

Aanvulling Multidisciplinaire leidraad

Participatieve Aanpak op de Werkplek

Amsterdam UMC, Public and Occupational Health

Van:	Rosanne Schaap, Frederieke Schaafsma, Maaïke Huysmans, Cécile Boot, Han Anema
Versie:	1
Datum:	December 2021

Inleiding

De meeste mensen gaan met plezier naar hun werk. Maar sommige mensen hebben moeite om hun werk elke dag weer vol te houden. Dat kan komen door gezondheidsproblemen, zoals een chronische ziekte, of door andere problemen die thuis of op het werk spelen. Hierdoor kan het zijn dat mensen minder productief zijn, of dat zij zich vaker ziekmelden. Met goede ondersteuning kunnen sommige van deze problemen tijdig worden herkend en aangepakt, zodat langdurig ziekteverzuim voorkomen kan worden. Amsterdam UMC, heeft hiervoor Grip op Gezondheid ontwikkeld.

Dit document is een aanvulling op de leidraad van de Participatieve Aanpak (PA) op de Werkplek. Grip op Gezondheid bouwt voort op de PA en is verder doorontwikkeld. In deze leidraad wordt uitgelegd waarom en op welke manier de PA is doorontwikkeld. De doorontwikkeling van de PA heeft geleid tot de gespreksmethodiek Grip op Gezondheid. In dit document wordt ook besproken wanneer en met welke doel Grip op Gezondheid kan worden ingezet, worden de verschillende stappen toegelicht en het bijbehorende materiaal getoond.

Inhoudsopgave

1. Waarom een aanvulling van de leidraad?	4
2. Op welke manier is de Participatieve Aanpak op de werkplek doorontwikkeld?	4
3. Doelgroep Grip op Gezondheid	4
4. Beoogde gebruikers van deze leidraad	4
5. Gespreksmethodiek Grip op Gezondheid?	5
6. Stappenplan Grip op Gezondheid	5
Stap 1: Inventariseren	5
Stap 2: Plan van aanpak	5
Stap 3: Monitoren	6
7. Randvoorwaarden toepassing Grip op Gezondheid	6
8. Afsluiting	7

1. Waarom een aanvulling van de leidraad?

Wanneer mensen moeite hebben om het werk vol te houden of zich regelmatig ziekmelden, kan dat komen doordat werknemers knelpunten ervaren in hun werk. Maar, het functioneren op het werk wordt niet alleen beïnvloed door knelpunten in het werk. Knelpunten die buiten het werk spelen kunnen ook van invloed zijn op het werk functioneren. Een werknemer die bijvoorbeeld slecht slaapt, of financiële problemen heeft, kan moeite hebben om zich te concentreren op het werk. Er spelen dan problemen op verschillende levensdomeinen, ook wel multiproblematiek genoemd. Werknemers met multiproblematiek hebben soms moeite om deze problemen zelf op te lossen. Bij werknemers met een lagere sociaaleconomische positie spelen er vaker problemen op meerdere levensdomeinen, en zij hebben ook meer moeite om deze problemen op te lossen. Met goede ondersteuning kunnen sommige van deze problemen tijdig worden herkend en aangepakt. De PA richt zich op de aanpak van knelpunten die in het werk spelen, terwijl het van belang is om ook aandacht te hebben voor de aanpak van knelpunten op andere levensdomeinen. Voor het vinden van oplossingen voor zowel knelpunten in als buiten het werk die het werk functioneren belemmeren is de PA verder doorontwikkeld.

2. Op welke manier is de Participatieve Aanpak op de werkplek doorontwikkeld?

De PA is op basis van het gedachtegoed van Positieve Gezondheid verder doorontwikkeld. Positieve Gezondheid definieert gezondheid als volgt: “Gezondheid als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven”. Deze definitie heeft een bredere kijk op gezondheid. Het accent ligt niet op de ziekte, maar op wat mensen zelf belangrijk vinden in het leven. De PA is verbreed om hier beter op aan te sluiten, zodat gezondheid in bredere zin kan worden aangepakt, zowel knelpunten in als buiten het werk kunnen worden besproken, en de werknemer kan aangeven wat voor hem of haar echt belangrijk is om op te lossen. Dit heeft geleid tot de gespreksmethodiek Grip op Gezondheid.

3. Doelgroep Grip op Gezondheid

Grip op Gezondheid is van toepassing bij alle werkenden met problemen op meerdere levensdomeinen en van wie de gezondheid en duurzame inzetbaarheid kan worden bevorderd. De voorkeur heeft om gezondheidsproblemen te voorkomen en het preventief in te zetten bij werknemers die moeite hebben om hun werk uit te voeren of kortdurend verzuimen. Grip op Gezondheid kan ook worden ingezet bij werknemers die langdurend verzuimen of moeite hebben om terug te keren naar werk.

4. Beoogde gebruikers van deze leidraad

De beoogde gebruikers van deze leidraad zijn alle zorgprofessionals op het domein arbeid en gezondheid die BIG-geregistreerd zijn of in een verlengde arm constructie onder een arts werken. Een BIG-registratie is van belang, omdat niet alleen knelpunten in het werk worden besproken, maar ook knelpunten buiten het werk die privacygevoelig kunnen zijn. Voorbeelden zijn: bedrijfsartsen, arboverpleegkundigen, inzetbaarheidscoaches, verzuimconsulenten, werkvermogensspecialisten, praktijkondersteuners bedrijfsarts of psychologen. Tevens is deze leidraad ook geschikt voor zorgprofessionals buiten het domein van arbeid en gezondheid, maar dat valt buiten het bestek van deze leidraad.

5. Gespreksmethodiek Grip op Gezondheid?

Grip op Gezondheid is een verbreding van de PA, en bevat daarom nog steeds de belangrijkste onderdelen van de PA; een aanpak bestaande uit vastgelegde processtappen die onder begeleiding van een procesbegeleider worden uitgevoerd, waarin een gelijkwaardige en actieve inbreng van alle stakeholders is gewaarborgd en waarin stakeholders consensus bereiken over zowel de belangrijkste knelpunten als de oplossingen (zie leidraad PA).

Grip op Gezondheid past de PA op individueel niveau toe, waarbij een werknemer onder begeleiding van een procesbegeleider bespreekt welke knelpunten in of buiten het werk spelen die het werk functioneren belemmeren. Daarna wordt bepaald welke knelpunten de werknemer wil oplossen, worden passende oplossingen gekozen en een plan van aanpak opgesteld. Vervolgens wordt de implementatie van oplossingen geëvalueerd om vast te stellen of knelpunten zijn verholpen. De processtappen en originele materialen van de PA zijn in Grip op Gezondheid versimpeld, gebruiksvriendelijker en toegankelijker gemaakt voor werknemers en zorgprofessionals.

6. Stappenplan Grip op Gezondheid

De stappen in Grip op Gezondheid zijn nog simpeler gemaakt voor de uitvoering, en zijn daarom anders genummerd dan de stappen in de PA.

STAP 1: INVENTARISEREN

Bespreek de situatie van een werknemer aan de hand van verschillende levensdomeinen en inventariseer op welke domeinen er problemen spelen. Vervolgens maak je een keuze over de belangrijkste knelpunten die een werknemer wil aanpakken, en wie betrokken zijn bij het knelpunt. Wanneer er knelpunten in het werk spelen kan iemand van de werkplek aansluiten bij een gesprek. Wanneer er knelpunten buiten het werk spelen kan iemand van buiten het werk (bijvoorbeeld andere zorgprofessional of partner) bij een gesprek aansluiten.

Materiaal voor stap 1

- De praatplaat (bijlage 1; pagina 5) kun je gebruiken voor het inventariseren van problemen en het vaststellen van knelpunten.
- De opdracht 'Hoe gaat het met je' (bijlage 1; pagina 6) kun je ook gebruiken voor het inventariseren van problemen of als huiswerk meegeven aan de werknemer, zodat je daar in een volgend gesprek op terug kan komen.

STAP 2: PLAN VAN AANPAK

Brainstorm samen met de werknemer en mogelijk andere betrokkenen over mogelijke oplossingen voor de benoemde knelpunten. Maak een keuze in de belangrijkste oplossingen die de werknemer wil toepassen en stel een plan van aanpak op voor de oplossingen.

Materiaal voor stap 2

- De inspiratiekaarten (bijlage 2) kun je gebruiken voor de brainstorm over mogelijke oplossingen.
- Opdracht 'Mijn plan van aanpak' (bijlage 1; pagina 8) kun je gebruiken om een plan van aanpak op te stellen voor de gekozen oplossingen. Vervolgens kun je het plan van aanpak meegeven aan de werknemer.

STAP 3: MONITOREN

Stel samen met de werknemer en mogelijk andere betrokkenen vast of de acties uit het plan van aanpak hebben bijgedragen aan het oplossen van knelpunten. Indien nodig stel je het plan van aanpak bij, stel je nieuwe acties op en/of maak je een vervolgspraak.

Materiaal voor stap 3

- Het eindformulier (bijlage 1; pagina 10) kun je gebruiken voor het evalueren van het plan van aanpak en om vast te stellen of de acties uit het plan van aanpak hebben bijgedragen aan het oplossen van knelpunten.

7. Randvoorwaarden toepassing Grip op Gezondheid

Randvoorwaarden voor de toepassing van Grip op Gezondheid, zijn bijna identiek aan de PA. De procesbegeleider moet ervoor zorgen dat de belangrijkste betrokkenen consensus bereiken over de ervaren knelpunten en oplossingen, en in gezamenlijkheid komen tot een plan van aanpak. Hierbij is het van belang dat de procesbegeleider ervoor zorgt dat de gelijkwaardigheid wordt gewaarborgd, deelnemers het vertrouwen hebben dat alle belangen worden meegenomen, dat iedereen zich veilig voelt en er openheid is in het delen van informatie.

Het enige punt waar Grip op Gezondheid afwijkt van de PA is de vertrouwelijkheid. Zoals hierboven beschreven, kan Grip op Gezondheid alleen worden toegepast door zorgprofessionals die BIG-geregistreerd zijn of in een verlengde arm constructie onder een arts werken. Bij de eerste stap van Grip op Gezondheid, inventariseer je welke problemen er spelen op verschillende levensdomeinen. Hieruit kunnen knelpunten naar voren die een werknemer op zijn of haar werk ervaart, zoals knelpunten in de taken of werkzaamheden van de werknemer. Ook kunnen er knelpunten naar voren komen die buiten het werk liggen, zoals gezondheidsklachten of knelpunten in de privésfeer. Deze informatie kan privacygevoelig zijn. Zorgprofessionals die niet BIG-geregistreerd zijn of niet in een verlengde arm constructie onder een arts werken mogen Grip op Gezondheid dan ook niet toepassen. Deze zorgprofessionals kunnen wel nog steeds de PA toepassen bij knelpunten die er in het werk zijn.

Wanneer er knelpunten buiten het werk spelen kan het ook voorkomen dat voor het vinden van een passende oplossing samenwerking nodig is met een zorgprofessional op een ander domein, bijvoorbeeld bij de behandeling van sociaal-(medische) klachten. Hierbij is het van belang dat zorgprofessionals toestemming vragen aan de werknemer om informatie met andere zorgprofessionals te delen en goede afspraken maken over de uitwisseling van informatie. Zorgprofessionals kunnen hiervoor gebruik maken van Zorgdomein (een chatapplicatie voor zorgprofessionals om veilig en eenvoudig met elkaar in contact te komen). Voor andere knelpunten die bij een werknemer spelen en geen samenwerking nodig is met een zorgprofessional op een ander domein, kan een zorgprofessional Grip op Gezondheid verder toepassen.

8. Afsluiting

Deze leidraad is ontwikkeld in het kader van een onderzoeksproject dat is uitgevoerd door onderzoekers van Amsterdam UMC, afdeling Public and Occupational Health. Het onderzoek is gefinancierd door ZonMW. Voor meer informatie over de toepassing van Grip op Gezondheid zie:

Schaap, R., Schaafsma, F. G., Bosma, A. R., Huysmans, M. A., Boot, C. R. L., & Anema, J. R. (2020). Improving the health of workers with a low socioeconomic position: Intervention Mapping as a useful method for adaptation of the Participatory Approach. *BMC public health*, 20(1), 1-13. <https://doi.org/10.1186/s12889-020-09028-2>

Schaap, R., Schaafsma, F. G., Huysmans, M. A., Bosma, A. R., Boot, C. R. L., & Anema, J. R. (2021). A Context Analysis with Stakeholders' Views for Future Implementation of Interventions to Prevent Health Problems Among Employees with a Lower Socioeconomic Position. *Journal of occupational rehabilitation*, 1-14. <https://doi.org/10.1007/s10926-021-10010-x>

Schaap, R., Schaafsma, F. G., Huysmans, M. A., Vossen, E., Boot, C. R. L., & Anema, J. R. (2022). A participatory intervention to prevent health problems among workers with a lower socioeconomic position: a pilot implementation study (online publication; will be published in 2022).